

УДК 377.1:37.02

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Тетяна Качура

**Фаховий коледж Національного фармацевтичного університету
м. Харків, Україна**

Вступ. В умовах загострення епідеміологічної ситуації на території України, пов'язаної з розповсюдженням коронавірусної інфекції, та запровадження рішенням Кабінету Міністрів України адаптивного карантину, усі заклади освіти, у тому числі заклади фахової передвищої світи (ЗФПО), були зобов'язані рішенням МОН України забезпечити виконання освітніх програм шляхом організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання [3]. Загально відомо, що дистанційне навчання – це нова форма освіти як для викладачів, так і студентів фахових коледжів. Однак ситуація, що склалася, дозволила вивчити та впровадити існуючі технології дистанційного навчання в освітній процес ЗФПО, організувати на їх основі пробу різних форм і методів навчання, відкрила перед викладачами і студентами нові можливості і перспективи, нове бачення шляхів організації освітнього процесу, його вдосконалення.

Мета. Аналіз наукових джерел і законодавчої бази з метою розуміння сутності дистанційного навчання та специфіки його технологій, висвітлення переваг впроваджених інформаційно-комунікаційних технологій дистанційного навчання на базі Фахового коледжу НФаУ в процесі вивчення навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Основи охорони праці та охорона праці в галузі» як дієвих засобів інтенсифікації освітнього процесу.

Матеріали та методи. Можливість та доцільність використання технологій дистанційного навчання у закладах освіти обґрунтовано у роботах М. D. Dickey, L. B. Eder, G. Freedman, J. Shen, В. В. Олійника, Є. С. Полат, Н. Т. Тверезовської, Б. І. Шуневича. Переваги та недоліки дистанційного

навчання проаналізовано в статтях Н. В. Борута, В. П. Білаш, О. В. Вільхова, Н. В. Гроссу, О. М. Данильчук, Г. А. Єрошенко, Ю. В. Журат, В. В. Кривицької, Л. М. Лавриненко, О. Д. Лисаченко, О. А. Пастушенко, Л. Б. Пелипенко, М. Д. Прищак, Т. А. Скотаренко, Є. В. Стецук, Т. А. Тернавської, Г. В. Ткачук, К. В. Шевченко, В. І. Шепітько, О. С. Якушко та багатьох інших науковців. Однак потенційні переваги використання дистанційних технологій навчання як засобу інтенсифікації освітнього процесу розглядалися науковцями побіжно.

Науковий пошук свідчить, що технології дистанційного навчання включають комплекс освітніх технологій: психолого-педагогічні та інформаційно-комунікаційні [1]. В свою чергу під інформаційно-комунікаційними технологіями дистанційного навчання (ІКТДН) розуміють «технології створення, накопичення, зберігання та доступу до вебресурсів (електронних ресурсів) навчальних дисциплін (програм), а також забезпечення організації і супроводу навчального процесу за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення та засобів інформаційно-комунікаційного зв'язку, у тому числі Інтернету» [1].

В період введення карантину МОН України, з урахуванням матеріально-технічних можливостей і безперервного доступу до мережі Інтернет, запропонувало ЗФПО для організації дистанційного навчання великий перелік електронних ресурсів (платформи: Moodle, Google Classroom, iLearn, Stepik, Edmodo; додатки: Google Presentations, Plickers, сервіси: LearningApps.org, Kahoot!; месенджери: Skype, Viber, WhatsApp, Zoom; віртуальні дошки: Linoit, Padlet, онлайн конструктор: Online Test Pad; онлайн-програму Trello) [3].

Аналіз законодавчої бази дав підстави визначити, що в межах академічної автономії організація освітнього процесу, виконання освітньої програми, навчального плану є внутрішнім питанням кожного окремого ЗФПО, його педагогічної ради та завданням педагогічних працівників [2]. З огляду на варіативність організації навчання і відсутність єдиної платформи дистанційного навчання у Фаховому коледжі НФаУ рішення щодо вибору конкретної ІКТДН лишилося за кожним викладачем коледжу окремо.

В результаті аналізу запропонованих МОН України та доступних електронних ресурсів, сервісів та платформ для організації дистанційного навчання було запроваджено у Фаховому коледжі НФаУ під час викладання навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Основи охорони праці та охорона праці в галузі» наступні ІКТДН: платформу Zoom та сервіси Google (Sites, Classroom, Forms). Досвід застосування даних ІКТДН дав підстави виділи їх переваги:

1) Візуалізація навчального матеріалу про об'єкти чи закономірності процесів, явищ як таких, що реально відбуваються, так і «віртуальних»;

2) Негайний зворотній зв'язок між учасниками освітнього процесу, між ними та засобами інформаційних технологій;

3) Зберігання у хмарному середовищі досить великих обсягів навчальної інформації, можливість передачі даної інформації або надання доступу до неї, звернення студентів до архівного банку даних;

4) Автоматизація процесу обробки результатів навчального експерименту з можливістю багаторазового повторення фрагмента чи самого експерименту, отримання аналітичних даних з метою діагностики рівня підготовки студентів та спроможності самого експерименту;

5) Автоматизація процесів створення навчально-методичного забезпечення, організаційного управління освітньою діяльністю та контролю за результатами засвоєння навчального матеріалу.

Реалізація перерахованих вище можливостей засобів ІКТДН дозволяє організувати такі види навчальної діяльності як:

– реєстрацію, збір, накопичення, зберігання, обробку інформації про досліджувані об'єкти, явища і процеси, передачу досить великих обсягів навчальної інформації, представленої в різних формах;

– інтерактивний діалог – взаємодія студентів з програмною (програмно-апаратною) системою, яка передбачає обмін текстовими командами і відповідями, реалізацію більш розвинених засобів ведення діалогу, можливістю вибору варіантів змісту навчального матеріалу, режиму роботи;

- управління зображенням на екрані моделей різних об'єктів, явищ, процесів, принципів роботи з програмами тощо, в тому числі і складних з точки зору наочного представлення;

- автоматизований контроль (самоконтроль) результатів навчальної діяльності, корекція за результатами контролю, тренування, тестування.

Результати і обговорення. Аналіз спеціальної літератури з теми дослідження дозволяє свідчити, що виконання освітніх програм шляхом організації освітнього процесу із використанням технологій дистанційного навчання у ЗФПО представляється можливим.

Впровадження дистанційного навчання у Фаховому коледжі НФаУ дає підстави стверджувати, що ІКТДН відкривають широкі можливості:

- підвищення ефективності і якості процесу навчання за рахунок реалізації можливостей засобів нових сучасних інформаційних технологій;

- забезпечення спонукальних мотивів (стимулів), що обумовлюють активізацію пізнавальної діяльності і спонукають студентів до більш ефективного засвоєння матеріалу (наприклад, за рахунок візуалізації навчального матеріалу, вкраплення ігрових ситуацій, інтерактивних вправ, автоматизованого контролю (самоконтролю) знань);

- поглиблення міжпредметних зв'язків за рахунок використання сучасних засобів обробки інформації, в тому числі і аудіовізуальної, при вирішенні завдань різних предметних областей.

Досвід впровадження ІКТДН під час викладання навчальних дисциплін «Безпека життєдіяльності» та «Основи охорони праці та охорона праці в галузі» дозволяє рекомендувати платформу Zoom та сервіси Google (Sites, Classroom, Forms) як дієві засоби інтенсифікації освітнього процесу.

Висновки. Встановлено, що під дистанційним навчанням розуміється індивідуалізований процес набуття знань, умінь, навичок і способів пізнавальної діяльності людини, який відбувається у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Досвід впровадження в освітній процес Фахового коледжу НФаУ дистанційного навчання свідчить, що ІКТДН відкривають широкі можливості для інтенсифікації і вдосконалення освітнього процесу на всіх його рівнях.

В жодному разі не наголошується на можливості витіснення в майбутньому традиційних форм та методів організації освітнього процесу за рахунок впровадження дистанційного навчання. Зауважимо, що не можна застосувати ІКТДН для викладання усіх дисциплін. Перш за все, винятком стають такі навчальні дисципліни, що передбачають детальну та поступову практичну підготовку з відвідуванням спеціально оснащених кабінетів та лабораторій, баз практики тощо.

Таким чином, вбачаємо доцільним використання ІКТДН в якості додаткових засобів навчання, що удосконалюють процес викладання, підвищують його ефективність і якість, дозволяючи викладачам знаходити та реалізовувати новітні форми й методи навчання на основі інформаційних технологій, а студентам надають можливість активізувати пізнавальну самостійність, реалізувати себе, розширити можливості для творчого самовираження, закріпити навички роботи у великому полі доступного цифрового середовища.

ПЕРЕЛІК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ

1. Про затвердження Положення про дистанційне навчання : наказ МОН України від 25.04.2013 № 466. Дата оновлення: 16.10.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text>

2. Про фахову передвищу освіту : Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII. Дата оновлення: 20.03.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2745-19>

3. Щодо організації освітнього процесу в закладах професійної (професійно-технічної) освіти на період карантину: Лист МОН України від 26.03.2020 р. № 1/9-177. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5e7/cd2/6fd/5e7cd26fd707d046900547.pdf> (дата звернення 10.04.2020 р.).